

Kuva: Venla Mutikainen

Hingunniemen hevoskasvatuspäivässä pohdittiin hyvän luonteen jalostamista

Ensimmäisen Hingunniemen Hevoskasvatuspäivän Kiuruvedellä 4.4.2022 järjesti Maatila 2030 -hanke, jonka toteuttajina ovat Savonia-ammattikorkeakoulu, Ylä-Savon ammattiopisto, Savon ammattiopisto ja Luonnonvarakeskus. Päivän vetäjänä toimi Toini Immonen, joka kertoi että kasvatuspäivästä on tarkoitus tehdä vuosittainen perinne.

Tapahtuman aiheina oli luonteen huomioiminen ja arviointi kasvatuksessa, luonteen vaikutus koulutukseen sekä erilaiset vieroituskäytännöt.

– Mielestäni hevosen luonne kasvatuksessa on aika vähän käsitelty mutta mielenkiintoinen aihe, olemme kaikki sen kanssa jatkuvasti tekemisissä, Toini perusteli aihevalintaa.

Päivään kuului Toinin ja Katja Kanniston vetämät alustukset aiheista, eläinlääkäri ja eläinten kouluttaja Anna-Mari Olbrichtin pitämä esitys erilaisten luonnetyyppien huomioimisesta koulutuksessa sekä paneelikeskustelut. Paneeleissa oli keskustelemassa pitkän linjan hevoskasvattajia eri lajien parista.

- Mikko Väisänen, suomenhevoskasvattaja Vieremältä, Hissun-kasvatit.
- Elina Jääskelä, keskittynyt Welsh B-sektion ponien kasvatukseen, lisäksi muutama suomenhevonen ja FWB, Tialan-kasvatit, Haapavedeltä.
- Petra Rantala, suomenhevoskasvattaja Siuntiossa,

- Anna-Mari Olbricht, eläinlääkäri ja eläinten kouluttaja Iisalimesta, kasvat-
taa itselleen lämminverisiä ravihevosia.
- Katja Kannisto, näyttelytuomari ja hevoskasvattaja Hattulasta
- Toini Immonen, suomenhevoskasvattaja Mäntästä.

Katja ja Toini painottivat alustuksessaan, että luonteesta puhuttaessa ei ole helppo määrittellä, mikä on perinnöllistä ja mikä on ympäristön aikaansaamaa.

– Arvioita perinnöllisyydestä on, mutta ei varmuutta. Nykyään luonteen arviointi on aika erilaista kuin aikaisemmin, Toini kertoi.

Dataa luonteesta on yli sadan vuoden takaa, mutta käyttötarkoitus ja perusteet, millä luonnetta arvioidaan ovat muuttuneet valtavasti matkan varrella. Lisäksi luonteen arvioimisessa on hyvin paljon tulokinnan varaa.

– Riippuu lukijasta, miten luonnearvio koetaan. Esimerkiksi hevosen luonnetta kuvaava sana ”vireä” voidaan tulkitsijasta riippuen kokea joko positiivisena tai negatiivisena piirteenä, Toini huomauttaa.

– Ympäristötekijät ja hevosen käsittely vaikuttavat tottakai siihen, millainen hevosesta tulee, lisäksi emän luonteella on iso merkitys. Usein hevosen luonne on myös tilanteesta riippuvainen, onko hevonen leivossa vai rasituksessa, kotona vai vieraassa paikassa, kipeä, tai onko tammalla juuri syntynyt varsa alla, Toini luetteli.

– Jalostuksessa on tärkeä ottaa esille myös luonteen tarkoituksenmukaisuus, eri käyttötarkoituksiin tarvitaan erilaisia hevosia.

Huomion arvoinen asia

Keskustelussa kaikki panelistit kertoivat, että omassa kasvatustyössään he pitävät luonnetta tärkeänä huomioon otettavana asiana.

– Luonne on omassa kasvatuksessa tärkeä, mielummin pidän yritteliästä kuin laiskaa hevosta. Jos tamma on kovin vireä etsin orin, joka on vähän tasaisempi. Tavoitteena on aina saada hyväluontoinen varsa,

Panelistit yhteiskuvassa. Kuva: Venla Mutikainen

Mikko Väisänen kertoi.

Petra Rantala kertoi arvostavansa hevosen voittoprosenttia.

– Se kertoo suoritusvarmuudesta ja siitä, miten hevonen suhtautuu työntekoon, juoksupäästä ja voitontahdosta, Petra luettelee. Voitontahtoa olen omassa kasvatuksessani yrittänyt korostaa, vaikka aina se ei valitettavasti olekaan onnistunut.

– Nyt kun olen saanut seikkailla Corleonen kanssa ratsumaailmassa ihan ummikona, olen huomannut, että samat asiat pätee sielläkin. Hevosen kanssa, joka on luonteeltaan sellainen, että tekee työt tinkimättä, antaa parhaansa, siltä voi pyytää ja sen hermot kestää, on paljon paremmat mahdollisuudet kuin hevosen kanssa, joka ei halua palvella, on laiska ja vastustelee. Nämä ominaisuudet näkyvät jo ihan varsasta asti, Petra toteaa.

Elina Jääskelä keskittyy kasvatuksessaan erityisesti lasten ja nuorten käyttöön soveltuvien ponien jalostukseen.

– Luonne on ehdottomasti ykkössijalla, kun tarkoituksena on tehdä lasten ja nuorten käsiin sopivia poneja, Elina painottaa.

– Welsh-rodun perusominaisuuksiin kuuluu herkkyys, eloisuus, reaktiivisuus ja keveys. Ponien pitää olla lasten ja nuorten kevyillä avuilla toimivia ja luonteen pitää olla siihen soveltuva, sopeutuvainen ja helposti käsiteltävä. Varsasta jo katson, millainen siitä tulee ja se vaikuttaa millaiseen paikkaan sen myyn. Kaikki ei automaattisesti sovi kaikille, kuumempaa tai kovin reaktiivista varsaa en esimerkiksi myy lap-

sen poniksi, sellainen soveltuu hyvin vaikka pienelle aikuiselle tai kokeneelle nuorelle kilpaponiksi. Pitää katsoa oikeanlainen poni oikeanlaiselle omistajalle, Elina huomauttaa myös kasvattajan vastuusta.

Katja Kannisto kertoo, ettei ole käyttänyt tammoilleen yhtään sellaista oria, jota ei olisi itse livenä nähnyt.

– Haluan nähdä orin itse, miten se käyttäytyy esimerkiksi raviradalla tai ratsastuskilpailuissa, mutta kaikkein mieluiten käyn katsomassa orin sen kotitallilla. Minulle on tärkeää nähdä, miten ori kantaa itsensä, miten se suhtautuu ihmiseen, kuinka läsnä se on. Orin täytyy miellyttää minua, jotta voin käyttää sitä jalostuksessa, Katja painottaa.

– Toki on tärkeää tuntea myös oma tammansa. Virheetöntä hevosta ei ole, mutta pitää tietää mikä on se itselle tärkein jalostettava kohde, luonne on yksi niistä. Jos tammalla on jo jälkeläisiä, niiden perusteella voi arvioida mitä ominaisuuksia tamma niihin periyttää. Seuraan tarkkaan myös oriiden jälkeläisiä, Katja kertoo.

– Minulla on sekä tammat että orit omassa pihassa ja kun tunnen ne läpikotaisin, myös pidemmälle sukupolvien taakse, on luonteen huomioiminen helppoa. Erityisen kuuliaiselle ja nöyrälle tammalle esimerkiksi voin yhdistää vaikka vähän karskimpaakin oria, ja kyllä hyvällä kilpaponilla täytyy ol-lakin vähän kuumuutta. Silloin teen tietois- sen valinnan, enkä myy varsaa aloittelijalle. Aina se on kuitenkin yhtä jännittävää millai- nen varsa sieltä lopulta syntyy, Elina kertoo.

Anna-Mari toteaa, että kun hän kasvat-

taa itselleen, ei hänen tarvitse ottaa luon- netta huomioon siltä kantilta, että sopiiko tuleva varsa muiden käsiin.

Jalostuksessa tarvitaan taitoa, mutta myös tuuria.

– Seuraan oreja ja niiden jälkeläisiä tarkkaan radalla, miten ne käyttäytyvät ja toimivat. Sieltä voi tulla joku ahaa-elämys, että tietty ori voisikin käydä omalle tammalle. Jalostusvalintojen miettiminen on pitkä prosessi, eikä se aina onnistu, Mikko tuumaa.

– Minä arvostan hevosessa toimivuutta todella paljon, suomenhevosella pitää pystyä tekemään muutakin kuin ajamaan kilpaa tai ratsastamaan kentällä. Joskus ominaisuudet voivat tulla suvusta kauempaakin, joten linjojen tunteminen yhtä yksilöä pidemmälle kannattaa. Toimivan hevosen kanssa on mukavampi harrastaa mitä vain lajia, Petra päättää.

Lopuksi panelisteja pyydettiin kuvailemaan luonteeltaan täydellinen hevonen. Kaikkien vastauksissa nousi esille samoja piirteitä: nöyryys, toimivuus, vireys, rohkeus, uteliaisuus, aktiivisuus, voitontahtoisuus, keveys, motivoituneisuus, rehellisyys, kuuliaisuus. Tällaiseen hevoseen jalostuk- sella pyritään.

Venla Mutikainen